

Årsfesttale, BBN

(Kære regionsrådsformand). Kære borgmester. Kære gæster. Og ikke mindst: Kære medarbejdere og studerende.

Også jeg vil gerne byde velkommen til Aarhus Universitets niogfirsindstyvende årsfest.

De tidligere år har jeg anvendt årsfesttalen til at rose universitetet og samtidig skubbe lidt til det politiske system.

Bare rolig – det sker også i år,

Men inden vi kommer dertil, vil jeg gerne aflive en myte.

En myte der har fået lov at leve alt for længe:

Myten om universitetet som et verdensfjernt elfenbenstårn.

Slår man udtrykket op – og den slags gør vi på et universitet – kan man læse følgende:

”Elfenbenstårn er en metafor for intellektuel eller mental afsondrethed, hvor den lærte kan flygte til for at undgå den ulærte masses opmærksomhed”.

Det lyder godt nok som et rigtigt fælt sted at være!

Og Aarhus Universitet er ikke et fælt sted - tværtimod

Den myte har levet længe nok.

Vi er ikke isolerede. Men tværtimod engagerede.

På Aarhus Universitet fordyber vi os - og vi gør os umage.

Af og til har vi brug for arbejdsro.

Men vi afsondrer os ikke.

Vi er et moderne universitet - et åbent sted - tæt og uløseligt forbundet til vores omgivelser.

Vi vælter elfenbenstårnet, hver eneste gang vi uddanner en kandidat eller udklækker en iværksætter.

Hver gang vi forsker og samarbejder med virksomheder og myndigheder.

Og ikke mindst, hver gang vores forskere velvilligt deler ud af deres viden:

Hos Folkeuniversitetet, i dagspressen, og via live-stream til forsamlingshuse i hele landet. For blot at nævne nogle få eksempler.

Sandheden er, at Universitetet – mere end nogensinde – løfter sit ansvar og *bidrager til at løse hele samfundets* udfordringer.

En af tidens meget store udfordringer er manglen på ingeniører og it-eksperter, og dette problem vil vokse massivt i de kommende år.

Derfor opruster Aarhus Universitet markant på disse områder.

Antallet af studiepladser på ingeniøruddannelserne er vokset med over 50% siden 2013 – og vi fortsætter udbygningen.

Vi har desuden netop lanceret en omfattende digitaliseringsindsats, der i første fase skal sikre flere højt kvalificerede naturvidenskabelige it-eksperter.

De næste tre faser vil involvere:

Forøget anvendelse af IT i vore uddannelser.

Udbredelse af relevante IT-kompetencer til alle fag.

Og efter- videreuddannelse inden for IT.

Men det er ikke kun universitetet der løfter sit ansvar.

Det gælder også vores 7.300 nye studerende.

Lige nu koncentrerer de sig måske nok mest om at deltage i Idrætsdagen og Danmarks Største Fredagsbar - i vores smukke universitetspark uden for vinduerne bag mig.

Men dette års (og de senere års) optag viser, at flere og flere unge søger mod naturvidenskabelige og tekniske uddannelser.

Dermed er de nye studerende et levende bevis på, at landets unge lytter til debatten og tager ansvar for samfundets behov – og endda helt frivilligt.

Den udvikling glæder mig.

Men det glæder mig mindst lige så meget, at de unge insisterer på at forfølge egne drømme og interesser.

Den nye studenterårgang er også klar over – at humaniora, samfundsvidenskab og sundhedsvidenskab – kommer til at spille en lige så afgørende rolle i at forme vores fremtid - som de har gjort i at forme vores nutid.

Også på disse fagområder har Aarhus Universitet i 2017 et stærkt optag.

Det giver mig lyst til at sige:

Vis nu tillid til de unge. De fortjener vores respekt.

Nok har uddannelser en meget væsentlig samfundsøkonomisk effekt. Men uddannelse er frem for alt en personlig udviklingsrejse.

Vi må ikke opfatte den enkelte som blot ét tandhjul i en planøkonomisk samfundsmaskine.

Nutidens unge er ikke anderledes, end vi selv var.

Vi traf heller ikke altid de valg, som vores forældregeneration syntes var bedst. Og heldigvis – for det viste sig, at vi havde ret.

Vi havde også vores egne idéer. Og vi havde lysten til at prøve dem af. Det gav samfundet dynamik og udvikling.

Der er absolut ingen grund til at tro, at det vil forholde sig anderledes med nutidens unge.

Skåret ud i pap:

Stil dig i vejen for ungdommen, og du stiller dig i vejen for fremtiden.

I vores iver efter at sikre tempo og fremdrift - ender vi med at forvandle uddannelsesrejsen til en lukket transportrute. Hvor alt kører i ét forudbestemt spor - fra optag til dimission.

Men jo mere vi lukker studieførløbene, jo mere risikerer vi også at indsnævre de studerendes tankesæt.

Universitetsuddannelser handler netop om det modsatte:

De handler om den frie tanke.

Om at turde gå ad ubetradte stier.

Om at udvikle selvstændighed, kreativitet og analytisk evne.

Kompetencer, som der kun bliver endnu mere brug for i fremtiden.

Universiteter skal ikke være fabrikker, der blot producerer superspecialister til nutidens arbejdsmarked.

Det vil være en farlig vej at betræde. Mange (to ud af tre er estimeret) af de børn, som går i børnehaven lige nu – vil få et job, der ikke eksisterer i dag.

Derfor skal vi ikke uddanne dimittender til meget snævre erhvervssegmenter.

De segmenter kan forsvinde, før vi aner det.

Vores dimittender skal være forandringsparate og forandringskabende.
De skal kunne begå sig på et arbejdsmarked, der bliver stadig mere omskifteligt.

Og ikke mindst et arbejdsmarked, der bliver stadig mere globaliseret.
Hvor både medarbejdere og virksomheder i stigende grad flytter sig på tværs af landegrænser.

For uanset om vi vil det eller ej – så er sandheden, at vi står midt i en benhård international konkurrence.

Det gælder også universiteterne

På globalt plan er der nu flere end dobbelt så mange unge, der studerer uden for deres hjemland, som der var ved årtusindskiftet.

Og tro mig - vi har kun set begyndelsen.

Også unge danske vil i stigende grad drage udenlands for at tage en hel uddannelse.

Mange vil slå rod derude og gennemleve deres arbejdsliv uden for rigets grænser.

Hvis vi skal kunne fastholde de bedste danske talenter.

Og tiltrække stærke internationale talenter.

Så er det nødvendigt med høj forsknings- og uddannelseskvalitet på internationalt niveau.

Konkurrencen er international – og det koster betydelige midler blot at følge med udviklingen.

Vi arbejder derfor hver eneste dag på at udnytte vore bevillinger optimalt med henblik på at højne kvaliteten og styrke vores konkurrencekraft.

Men når jeg så ser på forslaget til næste års finanslov, så synes jeg, at kæden springer af.

Fortsatte uddannelsesbesparelser på 2% årligt har absolut intet med kvalitetsløft at gøre.

Ganske vist indebærer forslaget et beskedent løft i forskningsbevillingerne.

I hvert fald målt i absolutte kroner.

Men der er blot tale om et plaster på såret set i forhold til de store besparelser på finansloven i 2016.

Sagen er den, at det nuværende bevillingsniveau gør det illusorisk at drive otte forskningsintensive universiteter på højeste internationale niveau.

Det spørgsmål, der står tilbage, er: Hvad er den politiske ambition for universiteterne.

Skal vi stadig stræbe efter, at Danmark har universiteter, der er internationalt konkurrencedygtige og højt ranket på de internationale lister?

Eller skal vi stille os tilfredse med, at konkurrenterne løber fra os?

Jeg håber inderligt, at svaret på det sidste spørgsmål er et klokkeklart NEJ!

--::--

And now for something completely different – som John Cleese sagde i de legendariske Monty Python shows.

Som bestyrelsesformanden gjorde klart, står vi overfor betydelige samfundsudfordringer i årene der kommer.

Disruption, industri 4.0, digitalisering.
Kært barn har mange navne.

De nye teknologier og automatisering vil utvivlsomt medføre mange fordele.
Men de indebærer også risici.

Risikoen er, at især lav- og mellemindkomstgrupper vil opleve, at deres jobs forsvinder og erstattes af nye jobs til en lavere løn.
At automatisering dermed vil svække middelklassen og medføre marginalisering

Læg hertil, at de vellønnede – og ofte højtuddannede - gerne bosætter sig i kvarterer med ligesindede og i nærheden af de større byer.

Hvordan undgår vi groft sagt, at denne udvikling får vores samfund til at knække over på midten?

Her ser jeg en klar opgave for Aarhus Universitet.

Vi skal skabe viden om, hvordan det er at være menneske i et højteknologisk og innovativt samfund.

Og vi skal bidrage med viden om, hvorledes dette samfund bedst organiseres.

Så kære kolleger fra humaniora og samfundsvidenskab:

Der bliver endnu mere brug for jer!

Opgaven er kompliceret.

Og den skal løses i et tæt samarbejde mellem forskellige fagligheder på tværs af hele universitetet, med eksterne partnere, - og meget gerne i tæt dialog med det politiske system.

--::--

Et universitet er ikke stærkere end dets medarbejdere og dets studerende. Og jeg kan bare konstatere, at Aarhus Universitet står umådelig stærkt.

Universitetets medarbejdere har igen i år ydet en aldeles forbilledlig og dedikeret indsats.

Og jeg vil gerne varmt takke både de videnskabelige-, de tekniske og de administrative medarbejdere.

I har sammen skabt flotte resultater, som vi alle kan være stolte af.

Jeg vil også gerne takke vores nye formand Connie Hedegaard og resten af bestyrelsen for et rigtigt godt og konstruktivt samarbejde. Præget af værdifulde input, opbakning og stor forståelse for vores virke.

I de kommende måneder har jeg den store glæde at besøge alle universitetets institutter og administrative enheder. - Det er et privilegium!!

Dels fordi det giver mulighed for at høre medarbejdernes tanker rådt for usødet. Og det er vi rigtig gode til på universitetet. Både det rå. Og det usødede.

Men især fordi man mærker det enorme engagement.

Og den særlige Aarhus Universitets-ånd, der binder os sammen.

Vi deler et brændende ønske om at bruge vores viden til at gøre verden til et bedre sted. Og slå myten om elfenbenstårnet ihjel én gang for alle.

Tak for ordet.

Nu vil jeg give ordet til dette års studentertaler, Julius Edward Miller Hvidt.